

Elektronska trgovina:

B2B klasifikacija poslovnog modela:

Agora – Model otvorenog B2B tržišta s dinamičkim otkrivanjem cena. (ebay.com)

Agregator – Model B2B tržišta koji osim obezbeđivanja mehanizama za povezivanje kupaca i prodavaca diktira i cene po kojima se proizvodi prodaju. (amazon.com)

Integrator – Model koji se fokusira na kontrolu i optimizaciju lanca vrednosti; podrazumeva povezivanje većeg broja podgovarača s ciljem da kreira finalni proizvod. (CISCO)

Alijansa – Model zasnovan na samoorganizaciji u kojoj se učesnici javljaju kao prodavci i kupci u isto vreme; razvoj softvera otvorenog koda (open source)

Distributer – Model koji se fokusira na obezbeđivanje infrastrukture i logistike za razmenu informacija, roba i usluga za druge učesnike u elektronskoj trgovini. (telekomunikacioni provajderi koji obezbeđuju infrastrukturu za mobilno poslovanje drugih preduzeća)

E-nabavke:

Postoje dve vrste sistema lanaca snadbevanja:

Push – Zasniva se na prognozama potreba u nizvodnom lancu, gde se preduzeće ponaša proaktivno i usklađuje zalihe s budućim potrebama.

Pull – Podrazumeva upravljanje zalihama na osnovu aktuelne potražnje u nizvodnom lancu i reaktivnom ponašanju preduzeća.

Izgradnja sajta Etrgovine:

Podela faktora koji učestvuju u izgradnji sajta:

1. Softver
2. Dizajn sajta
3. Telekomunikacije
4. Ljudski resursi
5. Organizacione mogućnosti
6. Arhitektura hardvera

Životni ciklus razvoja sistema (SDLC-System development life cycle) predstavlja metodologiju razumevanja poslovnih objekata bilo kog sistema i izgradnju odgovarajućih rešenja.

Sastoji se od 5 osnovnih koraka:

1. Analiza sistema
2. Dizajniranje sistema
3. Izgradnja sistema
4. Testiranje
5. Objavljivanje

Analiza sistema – predstavlja identifikaciju poslovnih ciljeva, funkcionalnosti sistema i informacionih zahteva. Odgovara na pitanje “Šta želimo da naš e-trgovni sajt radi?”

Poslovni ciljevi predstavljaju jednostavnu listu mogućnosti koje od sajta očekujemo.

Funkcionalnosti sistema predstavljaju listu mogućnosti informacionog sistema koje su potrebne da bi se ostvarili poslovni ciljevi.

Informacioni zahtev za sistem predstavljaju informacione elemente koje sistem mora da produkuje da bi se realizovali poslovni ciljevi.

Poslovni ciljevi	Funkcionalnosti sistema	Informacioni zahtevi za sistem
Prikazati robu	Digitalni katalog	Dinamičan tekst i grafički katalog
Obezbediti informacije o proizvodu	Baza podataka proizvoda	Opis proizvoda, broj zaliha, nivo inventara
Presonalizovati proizvod	Veza sa potrošačima	Upis svakog korisnika koji pristupi sajtu
Izvršiti transakciju	Sistem plaćanja u kupovini	Bezbedan sistem kreditnih kartica; višestruke opcije plaćanja
Prikupiti podatke o potrošaču	Baza podataka potrošača	Ime, adresa, telefon, e-mail svakog potrošača; online registracija korisnika
Obezbediti podršku potrošaču (nakon plaćanja proizvoda)	Baza podataka o prodaji	Korisnikov ID, proizvod, datum porudžbine, plaćanje, datum otpremanja
Koordinirati marketinškim programom	Reklamni server, e-mail server, menadžer za e-mail kampanju, menadžer za baner	Prospektim korisnikov pristup e-mail-u i reklamnom baneru kompanije
Razumeti efikasnost marketinga	Sistem za praćenje i izveštaj o sajtu	Broj jedinstvenih posetilaca, posećene stranice, kupljeni proizvodi (identifikovani u reklamnoj kampanji)
Obezbediti vezu proizvođača i nabavljača	Upravljanje inventarom	Inventar proizvoda, ID i kontakt nabavljača, zahtevani broj podataka o proizvodu

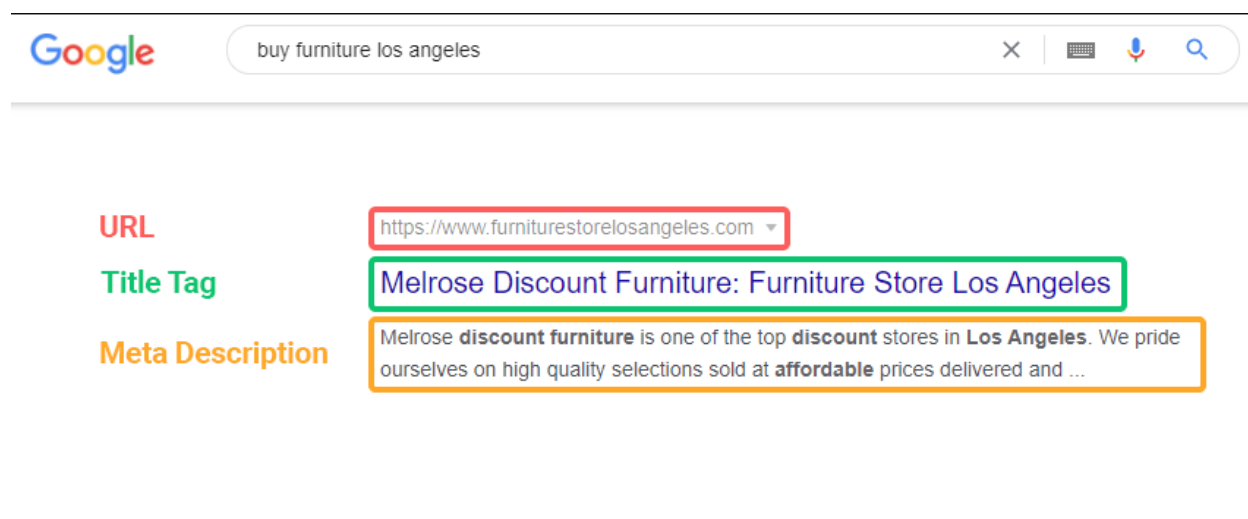
Dizajn sistema se može podeliti na dve komponente:

Logički dizajn – Opisuje protok informacija na sajtu, procesne funkcije, bazu podataka, bezbednosne procedure i kontrole koje će se u sistemu koristiti.

Fizički dizajn – Vršiti transformaciju logičkog dizajna u fizičke komponente, npr. model servera, softver, veličina telekomunikacionih veza.

SEO

SEO (Search engine optimization) je proces unapređivanja kvaliteta i količine saobraćaja od pretraživača ka veb-sajtu preko „prirodne“ pretrage rezultata.

Yahoo se kcentriše na ključne reči, a Google na broj spoljašnjih linkova ka sajtu.

Optimizovanje veb-sajta za pretraživače:

On-page optimizaciju: Obuhvata procese koji se primenjuju na Web stranicu da bi se ona bolje rangirala.

- Domen, Hosting, Ključne reči, Dizajn, Meta tagovi, Title tag, Keyword tag, Description tag...

Loše je da se spamuju reči

Off-page optimizaciju: Obuhvata procese koji se ne primenjuju direktno na Web stranicu a utiču na njeno rangiranje

- Google Page Rank, broj sajtova linkovanih ka nekom sajtu, koji sajtovi su linkovani ka nekom sajtu, Page Title od sajtova linkovanih ka datom sajtu

Loše je ako se linkuje ka lošem sajtu, a takvi su:

- **Farma linkova** je sajt koji ubacuje mnogo linkova na jednu stranu i skoro ništa više nema na sajtu
- **FFA (Free For All)** su sajtovi gde nema nikakve provere linkova, bilo ko može da postavi bilo šta
- **Kažnjeni sajtovi** su sajtovi koje je Google kaznio zato što su primenjivali Black Hat SEO (Stvari koje mogu dovesti do toga da Google banuje sajt)

Odskočni linkovi (In-bound links) služe za dve namene:

1. Ako je sajt nov da što pre bude indeksiran na pretraživačima
2. Pomoći će da se sajt jako dobro rangira ako linkvan tekst sadrži ključnu reč

One way links – Platiti da drugi sajtovi linkuju dati sajt

Reciprocal linking – razmeniti linkovi sa drugim sajtovima (ja tebi ti meni)

Page Rank- Što je više linkova ka nekoj strani veća je verovatnoća da je slučajni surfer nađe. Što je veći Page Rank to se veb-sajt bolje rangira na Googlu.

Bezbednost ele poslovanja

Kriptografija omogućuje bezbedne Web stranice i elektronski bezbednu transmisiju podataka.

Kriptovanje (Encryption) jeste transformacija podataka u oblik koji je gotovo nemoguće pročitati bez određenog znanja (tajne, ključa)

Dekriptovanje (decryption) je inverzna operacija kriptovanju, ona transformiše kriptovane podatke u razumljivu formu.

Elektronski sistem plaćanja moraju ispuniti osnovne kriptografske zahteve: Integritet poruka, Autorizaciju korisnika, Poverljivost podataka, Neporecivost

Asimetrična kriptografija:

Kriptografija sa javnim ključem ima dve značajne primene: kriptovanje i digitalni potpis

Poruke poslate korišćenjem javnog ključa mogu se dekriptovati samo tajnim ključem.

Digitalni sertifikat je dokument koji povezuje određenu osobu sa određenim javnim ključem i tako sprečava lažno predstavljanje.

Primena kriptografije: Tajnost komunikacije, identifikacija, autentifikacija, e trgovina, sertifikacija, bezbedan pristup računarskom sistemu.

Infrastruktura kriptografije sa javnim ključem (Public Key Infrastructure – PKI) predstavlja skup protokola, servisa i standarda za podršku aplikacijama koje koriste kriptografiju sa javnim ključem.

Osnovne komponente PKI sistema su:

- Sertifikaciono telo ili autoritet od poverenja (Certification Authority- CA)
- Registraciono telo (Registration Authority – RA)

Servisi u PKI sistemima:

- **Registracioni ključ:** Izdavanje novog sertifikata za javni ključ
- **Povlačenje sertifikata:** poništavanje prethodno izdatog sertifikata
- **Izbor ključa:** generisanje javnog ključa korisnika
- **Procena poverenja:** određivanje validnosti sertifikata i skupa autorizovanih operacija
- **Rekonstrukcija ključeva:** ponovno izračunavanje para ključeva

Interfes između korisnika i Sertifikacionog tela je registraciono telo

RT prihvata zahteve za izdavanje sertifikata, proverava identitet korisnika i prosleđuje zahteve u određenom formatu ka ST.

Nedostaci kod simetricne u odnosu na asimetricnu(bezbednost)

Nedostaci asimetricne u odnosu na simetricnu(sporija)

PKI sistem obezbeđuje: Autentičnost strana u komunikaciji, Integritet podataka, Nemogućnost naknadnog poricanja transakcija, Zaštitu tajnosti podataka

S/MIME(Secure Multipurpose Internet Mail Extension) je protokol koji se koristi u elektronskoj pošti.

SSL(Secure Sockets Layers) protokol koji omogućava bezbedan i privatan prenos podataka preko interneta. Triple DES je najjači algoritam u okviru SSL-a koji je 168 bita.RC4 ima 128 bita.

Autorizaciju vršimo pomoću:

- digitalnog potpisa
- lozinke
- putem kanala sa verifikacionom stranom i autorizacionom stranom kupca